

Ιστορία του τύπου στην Κατερίνη (1929-1999)

*Βέτα Χαϊλατζίδου,
δημοσιογράφος*

Όταν στην Κατερίνη εκδίδεται, το 1929, πριν από 70 χρόνια, η πρώτη εφημερίδα, στις ΗΠΑ κυκλοφορούν ήδη 1750 καθημερινές εφημερίδες, ιδιοκτησίας 157 μονοπωλίων του τύπου, τραστ και εκδοτικών αλυσίδων, στην Αγγλία οι «Τάιμς» του Λονδίνου γίνονται 144 χρονών και στην Ελλάδα ο τύπος έχει μπει πια στην τρίτη δεκαετία της βιομηχανικής του περιόδου. Οι εφημερίδες, χάρη στη ραγδαία εξέλιξη των τεχνικών και εκδοτικών μέσων, βρίσκονται, από τις αρχές κίόλας του αιώνα, σε αναδημιουργικό οργανισμό, αλλά και σε εμπορικό-οικονομικό ανταγωνισμό.

Στην Κατερίνη, μόλις που φτάνει ο απόηχος του δημοσιογραφικού αυτού οργανισμού. Αρχές της δεύτερης δεκαετίας του αιώνα μας, οι αναγνώστες εφημερίδων μετριούνται στα δάχτυλα του ενός χεριού. Μέχρι το 1921, σύμφωνα με μαρτυρίες του πρώτου πράκτορα εφημερίδων στην Κατερίνη Δημήτρη Μαυροειδή - τις οποίες μας μετέφερε ο γιος του - «κυκλοφορούν» δύο Θεσσαλονικιώτικες εφημερίδες, η «Μακεδονία» και το «Φως», σε... τρεις αναγνώστες: τον επίσκοπο Παρθένιο Βαρδάκα, τον επιθεωρητή των σχολείων και έναν δάσκαλο!

Ένα χρόνο μετά, ο ερχομός των προσφύγων διπλασιάζει τον αριθμό των κατοίκων της μικρής κωμόπολης Κατερίνης και επιταχύνει τις διαδικασίες προσαρμογής στις σύγχρονες εξελίξεις.

Δεν θα μπορούσαμε, πιστεύω, να χαρακτηρίσουμε τυχαίο το γεγονός πως οι πρώτες εφημερίδες της πόλης εκδίδονται από πρόσφυ-

γες. Από ανθρώπους που έφτασαν εδώ από τη Μικρά Ασία και τον Πόντο, κουβαλώντας τον «καημό της ρωμιοσύνης», όπως χαρακτήρισε ο ποιητής της απύδνησης, την οργή και τις αδικίες και τον κατατρεγμό, που εμπεριέχει ταυτόχρονα και την φλόγα για ένα διαφορετικό, καλύτερο αύριο.

Αυτός, ο «καημός της ρωμιοσύνης», αντανakλάται στις πρώτες εκδοτικές προσπάθειες, που ξεκινούν το 1929, χρονιά διεθνούς οικονομικής κρίσης, που έπληξε θεαματικά και την Ελλάδα.

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1929-1950)

Η πρώτη τοπική εφημερίδα της Κατερίνης εκδίδεται αρχές του **1929** και κυκλοφορεί μόλις ένα χρόνο. Είναι τα «**Ολύμπια Νέα**», μια βδομαδιατική τετρασέλιδη εφημερίδα, που την γνωρίζουμε μόνο μέσα από τα απομνημονεύματα του Σάββα Κανταρτζή, του ανθρώπου που σημάδεψε με την πένα του και την δημοσιογραφική του οξεία αντίληψη, την ιστορία του κατερινιώτικου τύπου.

Εκδότες της πρώτης εφημερίδας δύο πρόσφυγες νέοι από την Μικρά Ασία, ο Κυριάκος Ζορμπάς και ο Ξενοφών Γιοσμάς, που ήταν και ανταποκριτής της θεσσαλονικιώτικης εφημερίδας «Φως».

Τα «Ολύμπια Νέα», - σύμφωνα με τις μοναδικές πληροφορίες που μας παρέχει ο Σάββας Κανταρτζής - ήταν φιλαγροτική, μαχητική εφημερίδα. Μην ξεχνάμε πως βρισκόμαστε στη χρονιά της καπνικής κρίσης και των προσπαθειών οργάνωσης των αγροτών.

Τα «Ο.Ν.», ήταν «μικρή, αλλά πρωτότυπη εφημερίδα», γράφει ο Σάββας Κανταρτζής, «που έφθανε σε πολλά μέρη της Ελλάδας, χάρη στο δίκτυο που είχε οργανώσει ο τετραπέρατος Γιοσμάς. Έστειλε την εφημερίδα σε όλες τις Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών, σε όλες τις κεντρικές και επαρχιακές εφημερίδες, σε πολιτευτές και σε επιστήμονες».

Αυτό ίσως να σημαίνει πως μπορεί κάπου να υπάρχουν, σε αρχεία ιδιωτών, φύλλα αυτής της εφημερίδας. Οι ιδιοκτήτες της πάντως όπως διαβεβαιώνει ο Σάββας Κανταρτζής, δεν είχαν κρατήσει αρχείο. Όσο για τον «τετραπέρατο», όπως τον χαρακτηρίζει, Γιοσμάς, δεν είναι άλλος από τον γνωστό σε όλους μετέπειτα συνεργάτη των γερμανικών

στρατευμάτων κατοχής - σύμφωνα με αρκετές μαρτυρίες κατερινιωτών συμμετείχε σε βασανισμούς αγωνιστών - και παρακρατικό την δεκαετία του '60, που ενεπλάκη στη δολοφονία του Λαμπράκη.

Με την εκλογή του πρώτου δημάρχου Κατερίνης Νικολάου Δίκα, σταματά η έκδοση της εφημερίδας. Και ξεκινά στις **16 του Φλεβάρη του 1930**, η δεύτερη εφημερίδα της Κατερίνης, η «**Ηχώ των Πιερίων**», εβδομαδιαίτικη κι αυτή, τετρασέλιδη, «Ανεξάρτητη Αγροτική, Πολιτική και Κοινωνική» εφημερίδα. Ιδιοκτήτης της ο Αιμίλιος Ξανθόπουλος, πρόσφυγας από τη Φάτσα του Πόντου, πρώην υπάλληλος του γραφείου Εποικισμού. Διευθυντής της ο Σάββας Κανταρτζής.

Χάρη στον τελευταίο, έχουν σωθεί μερικά - 14 μόλις - τεύχη της εφημερίδας, από τα οποία φαίνεται πως η «Ηχώ» κυκλοφορούσε μέχρι το 1939. Τον Αιμίλιο Ξανθόπουλο, που εξελέγη δήμαρχος το 1933 (1934-1936) διαδέχεται στην εφημερίδα ο αδελφός του Τάκης Ξανθόπουλος.

Από τα απομνημονεύματα πάλι του Σάββα Κανταρτζή, έχουμε την πληροφορία πως η έκδοσή της διαφημίστηκε με «μεγάλες χρωματιστές αφίσες», όπου αναγράφονταν τα ονόματα των εκδοτών της και η υπόσχεση πως θα αγωνίζεται για τα προβλήματα και τα συμφέροντα της επαρχίας και του λαού.

«Η εντύπωση από την εμφάνιση και το περιεχόμενο της εφημερίδας», γράφει ο Κανταρτζής, «ήταν εξαιρετική, γι' αυτό και έγιναν ανάρπαστα τα φύλλα που κυκλοφόρησαν και έφτασαν 2.000 μαζί με όσα στάλθηκαν σε συνδρομητές στα χωριά της επαρχίας, στο εσωτερικό της χώρας και σε μερικούς συμπατριώτες στην Αμερική. Η κυκλοφορία διατηρήθηκε και αργότερα στο ύψος αυτό. Το φύλλο κυκλοφορούσε τακτικά κάθε Κυριακή πρωί μέσω του πρακτορείου εφημερίδων Μαυροειδή και των εφημεριδοπωλών του». Είναι μάλλον υπερβολικό το τιράζ που δίνει ο Σάββας Κανταρτζής, γράφοντας γι' αυτήν την εφημερίδα πολλά χρόνια μετά, στηριζόμενος στη μνήμη του. Και το χαρακτηρίζουμε υπερβολικό γιατί οι τεχνικές προδιαγραφές των μηχανμάτων της εφημερίδας - η μέθοδος της στοιχειοθεσίας με τυπογραφικά στοιχεία και το μικρό πιεστήριο - δεν επέτρεπαν την εκτύπωση τόσων αντίτυπων. Από την άλλη, είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς πως στην Κατερίνη των 10.000 κατοίκων - και με μεγάλο ποσοστό αναλφάβητων - αυξήθηκε ξαφνικά τόσο το αναγνωστικό κοινό.

Η «Ηχώ» είναι βέβαια η μοναδική τοπική εφημερίδα που κυκλοφορεί στην πόλη την περίοδο αυτή, όμως η έκδοσή της δεν μπορεί να στηριχθεί οικονομικά μόνο στους συνδρομητές της. Οι οποίοι, παρεμπιπτόντως, δεν φαίνεται να ήταν και τόσο συνεπείς στις υποχρεώσεις τους, αν πάρουμε υπόψη τις συχνές υπομνήσεις της εφημερίδας.

Οι διακηρύξεις, αλλά και οι εμπορικές διαφημίσεις που βλέπουμε καταχωρημένες στα φύλλα της εφημερίδας, φαίνεται πως ήταν σημαντικές πηγές εσόδων. Και αξίζει πιστεύουμε τον κόπο, να μελετήσει κανείς τις διαφημίσεις των εντύπων του μεσοπολέμου, για να παρακολουθήσει την οικονομική ζωή της πόλης και να εξάγει ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Αλλά αυτό δεν είναι αντικείμενο της δικής μας έρευνας.

Η αρθρογραφία της «Ηχούς» επικεντρώνεται κύρια στο καπνικό-συνεταιριστικό ζήτημα. Άλλωστε υπάρχει και στον υπότιτλο της εφημερίδας ο χαρακτηρισμός «αγροτική». Δεν εξαντλείται όμως σ' αυτό. Έχει μόνιμες στήλες - αθλητικά, παιδαγωγικά, πολιτιστικά, ανταποκρίσεις από τα χωριά, σχόλια τοπικού, πολιτικού και γενικού ενδιαφέροντος, ενώ στην τέταρτη σελίδα δημοσιεύει σε μόνιμη στήλη επιθεώρηση του ελληνικού τύπου, με σύντομες περιλήψεις από τις αθηναϊκές και θεσσαλονικιώτικες εφημερίδες. «Ιδεολογικά», γράφει στα απομνημονεύματά του ο Σάββας Κανταριτζής, «η εφημερίδα είχε αριστερό προσανατολισμό και πολιτικά ήταν τοποθετημένη στην αντιπολίτευση, με κυβέρνηση Βενιζέλου. Υποστήριζε το Αγροτικό Κόμμα, που την εποχή εκείνη, με την παγκόσμια και ιδιαίτερα την ελληνική, οικονομική κρίση από το κραχ της Αμερικής (1929) βρισκόταν σε άνοδο και τα συνθήματά του, αντικαπιταλιστικά και περίπου επαναστατικά, εύρισκαν ζωηρή απήχηση ανάμεσα σε αγροτικές μάζες».

Στις 27 Ιανουαρίου του 1935, η εφημερίδα αναγγέλλει την «ανακαίνισή» της. «Εισερχομένη εις το βον έτος της εκδόσεώς μας - γράφει - η Ηχώ των Πιερίων προβαίνει εις πλήρη ανακαίνισίν της. Εμφάνισης καλλιτεχνική, ύλη πλουσία, εκλεκταί συνεργασίαι, άρθρα, έρευναι επί των ζωτικών ζητημάτων πόλεως και επαρχίας Κατερίνης, επιφυλλίδες, διήγημα, τακτική τοπική ειδησεογραφία, ανταποκρίσεις, ενημερότης πλήρης. Φωτογραφικόν ρεπορτάζ, κλισέ τοπίων. Αναμείνατε το πανηγυρικόν εξασέλιδον φύλλον!» Στο ίδιο τεύχος, στην τρίτη σελίδα, αναγγέλλει «μια πρωτοτυπία της Ηχούς»: στήλη με «δωρεάν

πληροφορίες για εκκρεμότητες συνδρομητών της επαρχίας και των χωριών σε διάφορα δημόσια γραφεία και λοιπά ιδρύματα της Κατερίνης».

Λίγες μέρες πριν, είχε λήξει πια η «μονοπωλιακή» περίοδος της «Ηχούς». Την **1η του Γενάρη του 1935**, ημέρα Πέμπτη, κυκλοφορεί το πρώτο φύλλο του «**Μακεδονικού Αγώνα**», με ιδιοκτήτη τον Χαράλαμπο Λεμονόπουλο και διαχειριστή τον Πλάτωνα Λεμονόπουλο.

Στο πρώτο φύλλο της νέας βδομαδιάτικης εφημερίδας, φιγουράρουν φωτογραφίες με ευχές επί τη εκδόσει του «Μ.Κ», του Κονδύλη, του Σοφιανόπουλου, του Καφαντάρη και του πρωθυπουργού Παναγή Τσαλδάρη. Από το 2ο κιόλας φύλλο, η εφημερίδα μπαίνει δυναμικά στον ανταγωνιστικό στίβο, με τα γνωστά μας σήμερα... κουπόνια.

«Πρωτοφανής πρωτοτυπία του Μ.Α.», γράφει στο δεύτερό της φύλλο. «Ως γνωστό δια να εισέλθητε εις τον ομιλούντα κινηματογράφον της πόλεώς μας «Διονύσια», πληρώνετε δραχμάς 10. Συνεβλήθημεν με την διεύθυνσιν του κινηματογράφου, θα δεχθή ούτως είσοδον κοινού με εξ μόνον δραχμάς και με 2 δελτία του Μ.Α!!!

Με 5 δελτία της νέας εφημερίδας οι αναγνώστες της μπορούσαν να βγάλουν φωτογραφίες αξίας 75 δραχμών, με 39 μόνον δραχμάς, στο φωτογραφείο «Αριστοφάνη»!

Ο «Μ.Α», με καθυστέρηση 30 και πάνω χρόνων, ακολουθούσε την πολιτική των κουπονιών, που είχε ξεκινήσει το 1903 η «Εσπερινή» του Γιάνναρου. Μόνο που δεν μπορούσε βέβαια να διαθέσει ραπτομηχανές και οικόπεδα, όπως η αθηναϊκή εφημερίδα.

Η νέα εφημερίδα εξαγγέλλει από το πρώτο της φύλλο πως θα κυκλοφορεί εξασέλιδη. Από το πέμπτο κιόλας φύλλο όμως, επιστρέφει στις τέσσερις σελίδες. Το ίδιο και η «Ηχώ». Έχουμε βάσιμους λόγους να πιστεύουμε πως αυτό δεν ήταν απόρροια της έλλειψης ύλης, αλλά των τεχνικών δυνατοτήτων τους. Η μέθοδος της στοιχειοθεσίας, της σύνθεσης δηλαδή του κειμένου με τυπογραφικά στοιχεία, γράμμα-γράμμα, ήταν αρκετά χρονοβόρα και επίπονη. Το ίδιο χρονοβόρα και με πολύ μικρές δυνατότητες, ήταν και τα παλιά μεταχειρισμένα πιεστήρια των δυο εφημερίδων.

Ο ανταγωνισμός ωστόσο των δύο εφημερίδων, κατάφερε να βελτιώσει, όσο γινόταν, την αρχιτεκτονική και την σκηνοθεσία των

σελίδων τους. Εμφανίζονται οι ρούμπρικες - μόνιμες στήλες με γραφική παράσταση - αξιοποιούνται τα σκίτσα και οι φωτογραφίες, αρχίζει η δημοσίευση δημοσιογραφικών ερευνών.

Εδώ θα πρέπει να κάνουμε μια μικρή παρένθεση. Οι ιδιοκτήτες των δύο μεγάλων εφημερίδων που κυκλοφορούν την πρώτη αυτή περίοδο είναι πρόσφυγες, μέλη της Ευαγγελικής Κοινότητας Κατερίνης. Οι σχέσεις της θρησκευτικής αυτής μειονότητας με την τυπογραφία είναι πολύ παλιές. Ο σημαντικότερος ρόλος των εντύπων στην διάδοση των ιδεών των αγγλοαμερικάνων ιεραποστόλων, ανάμεσα στους έλληνες της Μικράς Ασίας, του Πόντου και του ελλαδικού χώρου, είχε επισημανθεί από τους ίδιους, πριν ακόμη από την επανάσταση του 1821. Στη Σμύρνη, η Ευαγγελική Σχολή είχε εφοδιαστεί με τυπογραφείο από το 1830 ακόμη, όταν εξέδωσε εκεί την εφημερίδα «Φίλος των Νέων», όργανο - όπως την χαρακτηρίζει ο Νικόλαος Σκιαδάς, στο τρίτομο έργο του «Χρονικό της Ελληνικής Τυπογραφίας»-των «αγγλοαμερικάνων ιεραποστόλων». Φαίνεται λοιπόν πως η Ευαγγελική Κοινότητα της Κατερίνης ήταν ήδη εξοικειωμένη με τον τύπο και την τυπογραφία, και μάλλον δεν είναι καθόλου τυχαίο που οι πρώτες προσπάθειες στην Κατερίνη ξεκινούν από αυτούς. Μην ξεχνάμε πως και το ορφανοτροφείο της Ευαγγελικής Εκκλησίας, αργότερα, στην Κατερίνη διέθετε τυπογραφικά μηχανήματα και εκπαίδευε τυπογράφους.

Επιστρέφουμε στο 1935, όπου, ο «Μ.Α», όπως και η «Ηχώ», τάσσονται στο δημοψήφισμα του Ιούνη, κατά του μοναρχισμού. Ένα χρόνο μετά, στις 6 Αυγούστου του 1936, ο «Μ.Α» δημοσιεύει στην πρώτη σελίδα, πάνω αριστερά, ένα μικρό άρθρο, ανυπόγραφο και διφορούμενο. Τίτλος «Η Μεταπολίτευσις». «Η πολιτική κατάσταση», γράφει, «μετεβλήθη ριζικά». Η Εθνοσυνέλευση διελύθη. Τα κόμματα δεν υπάρχουν πλέον... Η Ελλάδα διέρχεται κρίσιμους στιγμές και καθήκον όλων είναι να συντρέξουν, όπως εξέλθη των περιπετειών της το ταχύτερον και με τας μικροτέρας θυσίας. Ας αντιληφθώσιν οι πάντες τας ευθύνας των ενεργειών των και ας φροντίσουν όπως κατευθύνη αυτάς δια το καλόν του τόπου».

Οι δύο τοπικές εφημερίδες της Κατερίνης, συνεχίζουν να κυκλοφορούν την περίοδο της μεταξικής δικτατορίας, συμμορφούμενες με την λογοκρισία του τύπου που επέβαλλε το νέο καθεστώς.

Η «Ηχώ» τον Μάη του 1939 δημοσιεύει τον λόγο του υπουργού

τύπου του Μεταξά, Νικολούδη, σε γεύμα που είχε παραθέσει προς τιμήν του η Ένωση Συντακτών της Πάτρας. Υπέρτιλος της εφημερίδας: «Η αναγνώρισις του έργου μας». Τίτλος: «Ο Επαρχιακός τύπος». «Το έργο μας - δηλώνει ο υπουργός - ήταν να δημιουργήσωμεν μιαν νέαν κατάστασιν πνευμάτων εις μια χώραν την οποίαν επί μακράς δεκαετηρίδος ελυμαίνετο η ακαλίνωτος ασυδοσία του τύπου, ο διχασμός, η παρεξήγησις της πολιτικής και του προορισμού της δημοσιογραφίας... Αλλά ευτυχώς ευρέθημεν προ του συγκινητικού φαινομένου της βαθείας πατριωτικής διαθέσεως του ελληνικού τύπου, της προθύμου και ειλικρινούς συνδρομής, την οποίαν μας παρέσχε σχεδόν αυθορμήτως»!

Η «Ηχώ των Πιερίων», θα πρέπει να σταμάτησε την έκδοσή της το 1939. Ο «Μ.Α» φαίνεται πως διέκοψε την κυκλοφορία του ένα χρόνο πριν. Την περίοδο της κατοχής στην Κατερίνη κυκλοφορεί η γερμανική «Νέα Ευρώπη», αλλά και οι μικρές εφημερίδες της αντίστασης. Εφημερίδες μεραρχιών του ΕΛΑΣ, των περιφερειακών επιτροπών Κατερίνης του ΚΚΕ, του ΕΑΜ, της ΕΠΟΝ. Και είναι ο αντιστασιακός αυτός τύπος, ένα ξεχωριστό άγνωστο κεφάλαιο στην ιστορία του τύπου της Κατερίνης, που πρέπει να ερευνηθεί και να παρουσιαστεί σε ένα επόμενο Συνέδριο.

Από τις εφημερίδες του μεσοπολέμου, μόνο ο «Μ.Α» επανεκδίδεται, εν μέσω εμφυλίου, το 1948, σύμφωνα με τα υπάρχοντα αρχεία, τα οποία σώθηκαν χάρη στην επιμονή του σημερινού ιδιοκτήτη Αλέξη Τσούφλια.

Στην επανέκδοση της εφημερίδας τον Μάρτιο του 1948, στην πρώτη σελίδα, δημοσιεύεται φωτογραφία του ιδρυτή της Χαράλαμπου Λεμονόπουλου. Εδολοφονήθη, γράφει η λезάντα, την 4ην Μαΐου του 1947 υπό των ανταρτών».

Ο «Μ.Α» δημοσιεύει την περίοδο αυτή, άρθρα για «το δράμα-όπως γράφει- των ανταρτόπληκτων», φωτογραφικά ρεπορτάζ από γιορτές της εθνοφρουράς και των χωροφυλάκων, και πανηγυρίζει για την εξόντωση της «συμμορίας» Δομακίδη, Τσάτσιου.

Περίοπτη θέση στην πρώτη σελίδα, στη θέση της επιφυλλίδας, κατέχει η μαρτυρία ενός πρώην σοβιετικού πολίτη, - μετάφραση από το Reader's Digest με τίτλο «Επέλεξα την ελευθερία», που δημοσιεύεται σε πολλές ακανόνιστες συνέχειες.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1950-1974)

Το τέλος του πολέμου και του εμφυλίου, βρίσκει την πόλη με πληθυσμό μεγαλύτερο από ότι πριν τον πόλεμο. Στην Κατερίνη των 17.000, περίπου, κατοίκων, έχουν προστεθεί άλλοι 7.000 νέοι κάτοικοι, «εσωτερικοί» πρόσφυγες από τα χωριά, που τα είχαν εγκαταλείψει στον πόλεμο και τον εμφύλιο, ψάχνοντας για ασφάλεια. Η πόλη αρχίζει να ανοικοδομείται και να επεκτείνεται.

Εμφανίζονται νέες εμπορικές επιχειρήσεις, αρχίζει και πάλι η συστηματική καλλιέργεια του καπνού, χτίζεται το νέο μεγαλοπρεπές κινηματοθέατρο «Ευκαρπίδη». Η Κατερίνη προσπαθεί να βρει τους νέους ρυθμούς της. Ο τοπικός τύπος, βρίσκεται πάντα δίπλα στην ντόπια αγωνία και ο Σάββας Κανταρτζής συνεχίζει να καταγράφει από τις στήλες των εφημερίδων τα σημεία των καιρών. Είναι η ψυχή της πρώτης εφημερίδας της περιόδου αυτής, του «**Κήρυκα των Πιερίων**», που ξεκινά την έκδοσή της στις **19 του Φλεβάρη του 1955**. «Εφημερίς Εθνικής και Κοινωνικής Αναγεννήσεως», χαρακτηρίζεται με ιδιοκτητή τον Στέλιο Γαζή και υπεύθυνο σύνταξης τον Σάββα Κανταρτζή.

Βδομαδιάτικη και αυτή, όπως όλες οι εφημερίδες της Κατερίνης, μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '60. Και τετρασέλιδη, όπως όλες, παρόλο που στο πρώτο της φύλλο, εξαγγέλλει την εξασέλιδη έκδοσή της.

Η αρχιτεκτονική της και η σκηνοθεσία της φέρουν την σφραγίδα του έμπειρου Σάββα Κανταρτζή. Επιμελημένη έκδοση, η οποία, πέρα από τις παραδοσιακές στήλες - αθλητική, παιδαγωγική, θρησκευτική - εγκαινιάζει και μια νέα, την τουριστική στήλη.

Για να εξηγήσουμε το ρόλο του τύπου την περίοδο αυτή, δε χρειάζεται παρά να ανατρέξουμε σε ένα κύριο άρθρο της εφημερίδας, στις 12.12 του 1955, ανυπόγραφο βέβαια, αλλά αναγνωρίσιμο. Είναι άρθρο του Σάββα Κανταρτζή και τιτλοφορείται «ο Επαρχιακός τύπος».

«Ο επαρχιακός τύπος» -γράφει- «αποτελεί μίαν κατάκτησιν και μίαν δύναμιν, αλλά και έναν τίτλον τιμής δια τον λαόν της ελληνικής επαρχίας. Ούτος εκφράζει και συμβολίζει την προσπάθειαν του λαού αυτού να χειραφετηθεί πολιτικώς και πνευματικώς από την

δουλείαν του υδροκέφαλου κέντρου και να αποκτήσει, μαζί με την ανεξαρτησίαν του και την ικανότητα να εμφανίση τα προβλήματα που τον απασχολούν και να επιβάλλη την λύσιν των... Θα εκριάζετο να γραφούν τόμοι ολόκληροι βιβλίων, δια να καταχωρηθούν τα επιτεύγματα του επαρχιακού τύπου εις ότι αφορά την προαγωγήν και την επίλυσιν των ζητημάτων της επαρχίας και την συμβολή του εις το έργον της ανυψώσεως του πολιτισμού και της εν γένει ζωής της. Οι επαρχιακός τύπος ήτο και είναι ο πλέον ειλικρινής και ένθερμος συμπαραστάτης των οργάνων της αυτοδιοικήσεως, εις τον αγώνα δια την ανάπτυξιν των πόλεων και των χωριών... στην πραγματικότητα - καταλήγει - δεν είναι τίποτε άλλο από την φωνή της πλειοψηφίας του ελληνικού λαού, που κατοικεί και μοχθεί μακράν της υδροκεφάλου πρωτευούσης. Χωρίς το τοπικόν δημοσιογραφικόν όργανόν του ο λαός της επαρχίας, δεν θα ηδύνατο ούτε τον καημόν του να εκφράσει, ούτε τα δίκαιά του να διακηρύξει, ούτε τα δικαιώματά του να καταστήσει σεβαστά και πραγματοποιήσιμα».

Αφορμή για την συγγραφή του άρθρου αυτού, ήταν η άρνηση του δημοτικού συμβουλίου να ενισχύσει οικονομικά τον τοπικό τύπο.

Η έκδοση του «Κήρυκα των Πιερίων», σταματά με τον θάνατο του ιδιοκτήτη της. Το τελευταίο φύλλο έχει ημερομηνία 24 Μάρτ του 1958. Το αρχείο της εφημερίδας, βρίσκεται στα ΓΑΚ Πιερίας, όπου τα παραχώρησε η χήρα του ιδιοκτήτη της Στέλιου Γαζή.

Την ίδια χρονιά που πρωτοεκδίδεται ο «Κήρυκας», κάνει την εμφάνισή της μια ακόμη εβδομαδιαίτη τετρασέλιδη εφημερίδα, σε πολύ μικρό σχήμα, η «Πιερία», του Χρήστου Παναγιωτή, με υπεύθυνο ύλης τον Αλέξανδρο Τσούφλια. Ένα χρόνο μετά τις 16 Οκτωβρίου, αρχίζει να εκδίδεται ο «Θαρραλέος», του πρώην βουλευτή Ελευθέρου Ελευθεριάδη. Τα κύρια άρθρα της εφημερίδας, γραμμένα από τον ίδιο, πιάνουν σχεδόν ολόκληρη την πρώτη σελίδα της εφημερίδας. Ο «Θαρραλέος», εξυπηρετεί το 1958 την υποψηφιότητα του ιδιοκτήτη στις βουλευτικές εκλογές και σταματά την έκδοσή του το 1958, όταν ο ιδιοκτήτης της εκλέγεται στο δημοτικό συμβούλιο Κατερίνης. Ολόκληρο σχεδόν το αρχείο του «Θαρραλέου» βρίσκεται στα χέρια της συζύγου του εκλιπόντος Ελευθέρου Ελευθεριάδη.

Την 16η Οκτωβρίου, ημέρα ορόσημο για την Κατερίνη, επέλεξε και ο Σάββας Κανταρτζής για την έκδοση της δικής του πια

εφημερίδας της «**Νέας Εποχής**». Η «**Νέα Εποχή**» τετρασέλιδη «**Εφημερίς Πολιτικής, Κοινωνικής και Εθνικής Πρωτοπορίας**», ξεκινά το 1958 ως δεκαπενθήμερη εφημερίδα, «**επί της παρούσης και για τεχνικούς λόγους**», όπως εξηγεί στο πρώτο της φύλλο. Τελικά παραμένει δεκαπενθήμερη μέχρι τον Δεκέμβρη του 1961. Ο νους και η πένα του Σάββα Κανταρτζή, καθιστούν την εφημερίδα, ίσως την πιο αξιόπιστη πηγή πληροφοριών για την ιστορία της πόλης την περίοδο αυτή.

Στο πρώτο της κιόλας φύλλο, η εφημερίδα δημοσιεύει κύριο άρθρο για την αστυφιλία και την μετανάστευση, τις δύο μεγάλες πληγές - όπως αναφέρει - της ελληνικής υπαίθρου, που πρέπει να κλείσουν».

Στο 4ο φύλλο (1.12.58) η «**Νέα Εποχή**» δημοσιεύει ένα δεύτερο κύριο άρθρο για το ίδιο θέμα. Τίτλος του: «**147.000**» «... Από το 1950 -γράφει- σύμφωνα με έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής Μετανάστευσης, 147.000 έλληνες, άνθρωποι ως επί το πλείστον νεαρής ηλικίας και εργατικοί, εγκαταλείπουν τας πατρογονικές εστίες και την πατρίδα των και μεταναστεύουν εις μακρινάς χώρας...».

Οι πληγές, στις οποίες αναφέρεται ο Σάββας Κανταρτζής, συνεχίζουν να αιμορραγούν περισσότερο τα επόμενα χρόνια. Τον Μάη του 1960 (15.5.60 φύλλο 39) το κύριο άρθρο της **Νέας Εποχής** τιτλοφορείται «**Το Ναυάγιον**». Γύρω από μια φωτογραφία νέων κατερινιωτών που ετοιμάζονται να μεταναστεύσουν το άρθρο επισημαίνει: «**Τον τελευταίον καιρόν η Ελλάς παρέχει εντύπωσιν ναυαγήσαντος και καταποντιζόμενου σκάφους, το οποίον κατεσπυσμένως εγκαταλείπουν οι επιβάται και το πλήρωμά του... Προκαλεί συγκίνησιν, πόνον και ανησυχία το καθημερινό δράμα που εκτυλίσσεται έξω από της Νομαρχίας μας, όπου βιαίως συνωθούνται και συγκρούονται πλήθη νέων και ωρίμων ανδρών δια τα διαβατήριά των, καθώς οι υπάλληλοι, παρά τον ζήλον και την ταχύτητα μεθ' ης εργάζονται, αδυνατούν να διεκπεραιώνουν τον συνεχώς εξογκούμενον νέον αριθμόν αιτήσεων. Ο δε επίλογος του δράματος αυτού, γράφεται εις καθωρισμένας συνοικιακάς θέσεις της πόλεως, όπου τα ειδικώς ενοικιαζόμενα πούλμαν -διότι τα συνήθη μεταφορικά μέσα δεν επαρκούν - παραλαμβάνουν εν μέσω απεριγράπτων σκηνών φρίκης, κατά εκατοντάδας τους μετανάστας, δια να τους μεταφέρουν εις τους τόπους της εκκινήσεώς των δια το εξωτερικόν...».**

Το 1962, η εφημερίδα καθιερώνει πλέον τη στήλη «Γράμματα από την Γερμανία», με φωτογραφίες και ρεπορτάζ από την ζωή των μεταναστών. «Αυτή η πόλη - έγραφε το 1959 ο Σάββας Κανταρτζής για την Κατερίνη - ενώ ονειρεύεται να γίνει Παρίσι, πνίγεται τον χειμώνα στη λάσπη και το καλοκαίρι στη σκόνη. Μια πόλις ζωντανή και νεκρή, πλουσιωτάτη και πάμπτωχη, πάσχουσα από λειψανδρίαν αλλά και πολυανδρίαν, σφίζουσα από νεανικότητα αλλά και πνιγομένη από αρτηριακή πίεσιν, ζητούσα φως και έχουσα σκότος, σπαταλούσα τον πλούτον της εις πάρεργα και πολυτέλεια, στερουμένη στοιχειωδών έργων πολιτισμού, τυρβάζουσα και πολυπραγμονούσα περί πολλών... λείπει η ιθύνουσα δύναμις και ο δημιουργικός νους, όπως και η ρωμαλέα πυγμή, που θα πειθαρχήσει, θα οργανώσει και θα βάλει τάξιν και ρυθμόν εις τα κοχλάζοντα ρεύματα της δημιουργικής δραστηριότητας του λαού»!!!

Τα πενιχρά εκδοτικά μέσα της εποχής, διόλου δεν εμπόδιζαν τελικά τον κατερινιώτικο τύπο, να παρακολουθεί από κοντά τις εξελίξεις. Και η επίπονη και χρονοβόρα διαδικασία της στοιχειοθεσίας, δεν μείωνε ούτε στο ελάχιστο το πάθος και το μεράκι των ανθρώπων του τύπου.

Η λινοτυπία, η μέθοδος που μείωνε κατά πολύ τον κόπο και τον χρόνο στο στήσιμο των σελίδων, έφτασε στην Κατερίνη με καθυστέρηση 80 χρόνων. Οι πρώτες λινοτυπικές μηχανές ήρθαν στην Κατερίνη το **1965** με την «**Ημερήσια**», την πρώτη καθημερινή εφημερίδα της πόλης, που δεν ευτύχησε να ζήσει παρά κάτι λιγότερο από ένα χρόνο. Η «**Ημερήσια**», για την οποία έχουμε μόνο προφορικές μαρτυρίες, έκανε την εμφάνισή της την περίοδο των «**Ιουλιανών**». Εκδότης της ήταν ο Γιάννης Λαζαρίδης. Σύμφωνα με μαρτυρίες του τυπογράφου Παντελή Παπαδόπουλου, που δούλεψε μερικούς μήνες στην «**Ημερήσια**», η εφημερίδα ήταν κύρια, αν όχι αποκλειστικά πολιτική, υποστήριζε την «**αποστασία**», έβγαινε σε μεγάλο σχήμα, στην αρχή 8σέλιδη, μετά 6σέλιδη και τέλος 4σέλιδη. Διευθυντής της και αρθρογράφος της ο Χατζηπαύλου από την Θεσσαλονίκη. Στην «**Ημερήσια**» δούλεψε ως λινοτύπισσα και η πρώτη γυναίκα, η **Συμέλα Τσαγκαλίδου**.

Το Δεκέμβρη του **1969**, εμφανίζεται στην Κατερίνη ο εβδομαδιαίτος «**Πιερικός Τύπος**», του Δημήτρη Μοσχοτέλια. Εξασέλιδη

εφημερίδα, που τυπώνεται στα τυπογραφεία του Αγησίλαου Σούλα στη Θεσσαλονίκη. Ειδησεογραφική περισσότερο εφημερίδα, με δυο σελίδες αφιερωμένες στα αθλητικά. Η έκδοση της εφημερίδας σταματά τον Απρίλη του 1973. **Μάρτη του 1971**, γίνεται η δεύτερη απόπειρα για έκδοση καθημερινής εφημερίδας. Είναι η εφημερίδα «**Πιερικά Νέα**», με εκδότη και πάλι τον Δημήτρη Μοσχοτέλια. Τα «Πιερικά Νέα» είναι μια δισέλιδη εφημερίδα, που τυπώνεται επίσης στη Θεσσαλονίκη και καταφέρνει να κυκλοφορήσει μόλις ένα χρόνο.

Ως συνέχεια του «Πιερικού Τύπου», εμφανίστηκε το **1973** το «**Ολύμπιον Βήμα**», με ιδιοκτήτη διευθυντή, τον αρθρογράφο του «Πιερικού Τύπου» Κυριάκο Τσομπανόπουλο. Το «Ολύμπιον Βήμα» τυπώνεται και αυτό στα τυπογραφεία του Σούλα στη Θεσσαλονίκη, μέχρι, που περνά στα χέρια του σημερινού ιδιοκτήτη Γιάννη Κορομήλη.

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1974 - 1999)

Από τη μεταπολίτευση και μετά ο τύπος της Κατερίνης περνά στην τελευταία φάση του εκσυγχρονισμού του. Και τη δεκαετία του '80 η φωτοσύνθεση και στη συνέχεια η χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στη σχεδίαση των εφημερίδων, δίνουν νέες απεριόριστες δυνατότητες στην έκδοση των εφημερίδων.

Οι ευκολίες στη διαδικασία έκδοσής τους, αυξάνουν τη διάθεση πολλών, το κόστος ωστόσο και ο ανταγωνισμός δεν αφήνουν περιθώρια επιβίωσης. Έτσι γρήγορα «απεβίωσαν» πολλές βδομαδιακές εφημερίδες που εκδόθηκαν από τη δεκαετία του '80 και μετά.

Την περίοδο αυτή πάντως, αυξάνεται ο αριθμός των σελίδων των εφημερίδων, γίνονται πιο ελκυστικές και καθιερώνονται πια οι καθημερινές εφημερίδες. Η έκδοσή τους στηρίζεται στην ύπαρξη εργαζόμενων δημοσιογράφων και ρεπόρτερ. Τα τελευταία 25 χρόνια κυκλοφόρησαν στην Κατερίνη 17 εφημερίδες. Οι περισσότερες τυπώνονταν στα τυπογραφεία των τριών σημερινών καθημερινών εφημερίδων.

Η πρώτη εφημερίδα της μεταπολιτευτικής περιόδου είναι το «Ολύμπιο Βήμα», ιδιοκτησίας Ιωάννη Κορομήλη. Μέχρι το 1979 η εφημερίδα τυπώνεται στο λαρισινό τυπογραφείο του Τουφεξή. Την

ίδια χρονιά, η εφημερίδα εφοδιάζεται με τα νέα μηχανήματα της φωτοσύνθεσης και αρχίζει την καθημερινή της έκδοση. Είναι η μακροβιότερη καθημερινή εφημερίδα της Κατερίνης.

Η εφημερίδα **«Πιερικοί Αντίλαλοι»**, με ιδιοκτήτη το Γιώργο Δερμίσση, αρχίζει επίσης να κυκλοφορεί λίγο μετά τη μεταπολίτευση. Βδομαδιαίτη μέχρι το 1981, περνά σε καθημερινή έκδοση, παρά τις τεχνικές δυσκολίες. Οι λινοτυπικές μηχανές της εφημερίδας, μουσειακό είδος για πολλά χρόνια πιο πριν, συνεχίζουν να εξυπηρετούν την έκδοση των **«Πιερικών Αντιλάλων»**, μέχρι το 1988.

Τη δεκαετία του '80 παρουσιάζεται ένας εκδοτικός καταιγισμός σε βδομαδιαίτες βραχύβιες εφημερίδες. Η **«Σπίθα»**, οχτασέλιδη εφημερίδα, βγαίνει το 1982 - τυπώνεται στο «Ο.Β» - και κλείνει τον κύκλο της μετά από 13 τεύχη.

Λίγα χρόνια μετά κυκλοφορεί η βδομαδιαίτη τετρασέλιδη εφημερίδα του συνταξιούχου αστυνομικού διευθυντή Λεωνίδα Συμεωνίδη **«Πιερικός Λόγος»**. Το Δεκέμβρη **1988** ο Παύλος Τζήκας, ποιητής, έρχεται στην Κατερίνη για να εκδώσει την οχτασέλιδη **«Ημερήσια Πρωτοποριακή εφημερίδα»** - όπως γράφει στον υπότιτλο την **«Πιεροφωνία»**. Για πρώτη φορά στον τοπικό τύπο εμφανίζονται ξύλινοι τίτλοι με ασύμμετρα πλαίσια των τεχνικών της. Την ίδια χρονιά κυκλοφορεί και η τετρασέλιδη **«Εβδομαδιαία Πολιτική - κοινωνική και οικονομική εφημερίδα της Πιερίας»**, **«Δημοκρατική Έπαλξη»**, ιδιοκτησίας Γιώργου Γκοτσαμανίδη.

Ένα χρόνο μετά, το **Γενάρη του 1989**, εκδίδεται η πρώτη τοπική βδομαδιαίτη πολυσέλιδη εφημερίδα, **«Τα Γεγονότα»**, με 48 σελίδες και για πρώτη φορά με έγχρωμες φωτογραφίες, καθιερώνει τα ένθετα και τα αφιερώματα. Εκδότες της ο Θέμης Κεφαλίδης, ο Χρήστος Γιαννούλης και η Μπέτυ Παρτσαλίδου. Τον πρώτο χρόνο η εφημερίδα τυπωνόταν στα τυπογραφεία του **«Ελληνικού Βορρά»**. Κυκλοφόρησε 3,5 χρόνια και τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών ως η πιο σύγχρονη επαρχιακή εφημερίδα. Το **1991** κυκλοφορεί η **«Γνώμη»**, **«Πολιτική και Αθλητική Εβδομαδιαία Εφημερίδα της Πιερίας»**, ιδιοκτησίας ΕΤΕΠ, με διευθυντή το Χρήστο Καζακλάρη, οχτασέλιδη εφημερίδα, που σταμάτησε να εκδίδεται το 1993.

Δύο χρόνια μετά, τον **Ιούλη του 1993**, κάνει την εμφάνισή της η πολυσέλιδη για τα δεδομένα της εποχής, βδομαδιαίτη εφημερίδα

«Τοπική της Πιερίας». «Βδομαδιατική Πολιτική και Αθλητική Εφημερίδα», ιδιοκτησίας Γιάννη Χατζηϊωάννου, η οποία κυκλοφορεί μέχρι σήμερα.

Λίγες μέρες μετά την εμφάνιση της «Τοπικής», αρχίζει η κυκλοφορία της βδομαδιατικής οχτασέλιδης εφημερίδας **«Αιχμή»**, με διευθυντή το Μανώλη Κοσμάδακη.

Το **1994**, εμφανίζεται η πρώτη και μοναδική μέχρι σήμερα, σατυρική εφημερίδα **«Ελεύθερος Σκοπευτής»**, η οποία ωστόσο δεν κατάφερε να επιβιώσει παρά λίγους μήνες. Εκδότης και διευθυντής της ο Ευγένιος Παπαδόπουλος.

Την ίδια περίοδο αρχίζει η κυκλοφορία της βδομαδιατικής εφημερίδας **«Πιερία»**, του Γιώργου Τσιρώνη, που συνεχίζει και σήμερα να εκδίδεται. Στις πλέον βραχύβιες περιοδικές εκδόσεις κατατάσσονται δύο μηνιαίες εφημερίδες. Η μία με τίτλο **«Ράδιο Άλφα»** ξεκίνησε τον Ιούνιο του 1995 και σταμάτησε την σταδιοδρομία της στο 6ο μόλις τεύχος της. Την ίδια τύχη είχαν και οι **«Διαδρομές»**, που ξεκίνησαν τον **Μάρτιο του 1997** και τερμάτισαν στο 5ο κιόλας τεύχος.

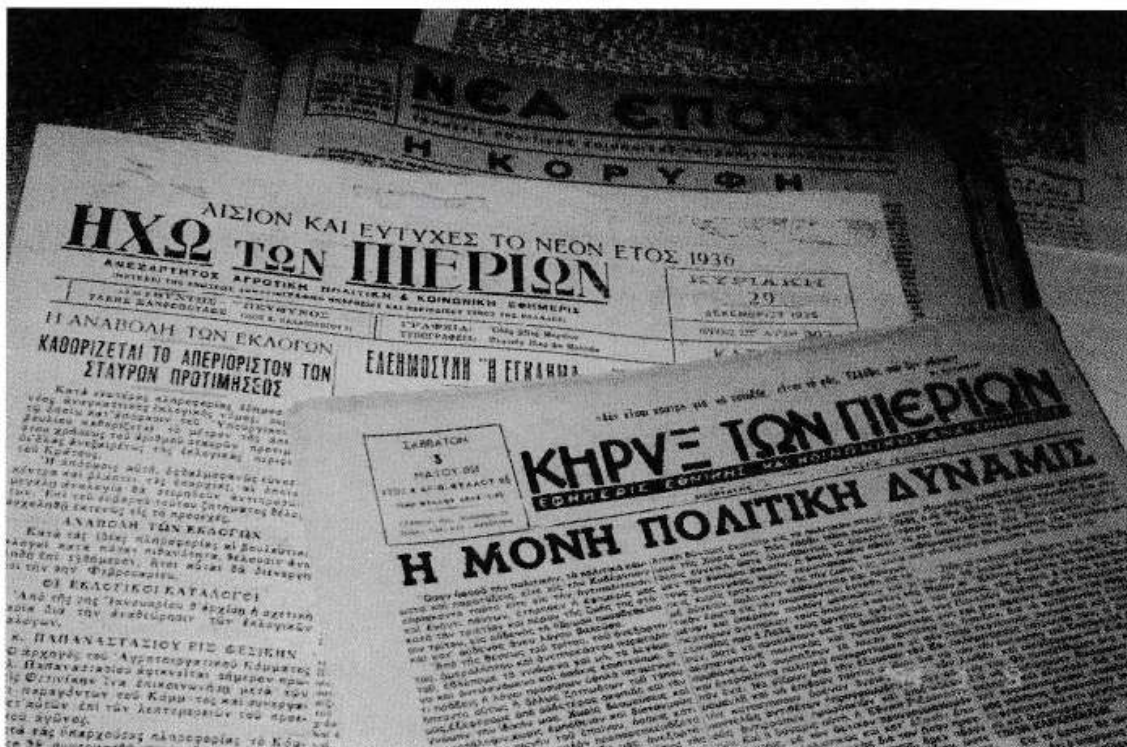
Βραχύ βίο είχαν και τα έγχρωμα ιλουστρασιόν περιοδικά της Κατερίνης, το **«Περί»**, που εκδόθηκε το **1991**, με εκδότη το Χρήστο Γιαννούλη και διευθυντή το Θέμη Κεφαλίδη· το **«Εναλλάξ»**, που ξεκίνησε το 1993, με εκδότη τον Ηλία Παπαγεωργιάδη και η **«Πιερική Πολιτεία»**, του Δημήτρη Παπαδόπουλου, που κυκλοφόρησε το **Δεκέμβριο του 1994**.

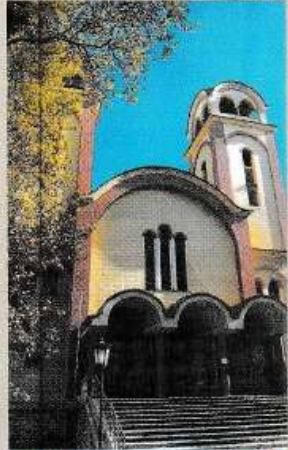
Στις **18 Σεπτεμβρίου του 1998** εκδίδεται η πρώτη εβδομαδιαία αθλητική εφημερίδα, η **«Αθλητική και Πολιτική της Πιερίας»** του Γιώτη Μαβίνη. Στις **4 του Σεπτεμβρίου του 1996**, έκανε την εμφάνισή της ημερήσια εφημερίδα της Κατερίνης. **«Ημερήσια»** είναι και ο τίτλος της, διευθυντής της ο εκδότης της βδομαδιατικής «Τοπικής» Γιάννης Χατζηϊωάννου, ενώ αργότερα αρχίζει την κυκλοφορία του και ο βδομαδιατικός **«Πολίτης της Πιερίας»** του Ηλία Παπαγεωργιάδη.

Σήμερα κυκλοφορούν στην πόλη 3 ημερήσιες και 6 βδομαδιατικές εφημερίδες.

Την ίδια στιγμή, αρκετοί Πολιτιστικοί - Λαογραφικοί Σύλλογοι και Επαγγελματικά Σωματεία εκδίδουν τα δικά τους περιοδικά έντυπα. Μπορεί η πρώτη εκδοτική προσπάθεια στην Κατερίνη να καθυστέρησε αρκετά χρόνια, σε σχέση με άλλες επαρχιακές πόλεις, μπορεί η λινο-

τυπία να έφτασε με καθυστέρηση 80 και πάνω χρόνων, μπορεί η νέα σύγχρονη τεχνολογία να καθυστέρησε μερικές δεκαετίες, σήμερα ωστόσο ο τοπικός τύπος ακολουθεί κατά πόδας τις εξελίξεις· τόσο στην τυπογραφία, στα τεχνικά μέσα έκδοσης των εφημερίδων, όσο και στη δημοσιογραφία. Κλείνοντας, θα ήθελα να διευκρινίσω πως η παρούσα εισήγηση, δεν αποτελεί τίποτε παραπάνω από μια προσπάθεια, πρώτη έστω, χρονολογικής καταγραφής των εφημερίδων της Κατερίνης. Η συγγραφή και παρουσίαση της ιστορίας του τύπου, απαιτεί πολύ μεγαλύτερη έρευνα και μελέτη. Τουλάχιστον για τις δύο πρώτες περιόδους. Την τελευταία, πρόσφατη, περίοδο, έτσι κι αλλιώς δεν μπορούμε να την καταγράψουμε ιστορικά. Θα χρειαστεί να τη μελετήσουν και να την κρίνουν άλλοι στο μέλλον, αποστασιοποιημένα, απαλλαγμένοι από υποκειμενικές, λόγω απόστασης χρόνου, εκτιμήσεις.

ΚΑΤΕΡΙΝΗ

Ιστορία - Κοινωνία - Πολιτισμός

ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

Τίτλος βιβλίου: **Δήμος Κατερίνης - 70 χρόνια (1929-1999)**
Ιστορία - Κοινωνία - Πολιτισμός.
Πρακτικά Α΄ Συνεδρίου για την Κατερίνη

© Δήμος Κατερίνης

Επιμέλεια έκδοσης - φιλολογική επιμέλεια - διορθώσεις κειμένων:

Αρχιμ. Ιγνάτιος Δ. Σωτηριάδης

Έκδοση 1η: 25 Νοεμβρίου 2001

Έκδοση Δήμου Κατερίνης

Πλατεία Δημαρχείου - 601 00 Κατερίνη

Τηλ.: 03510-69400, fax: 03510-69430

Σελιδοποίηση-Εκδοτική παραγωγή:

Εκδόσεις «**ΤΕΡΤΙΟΣ**» Κων/νος Δ. Παπαγιαννούλης & ΣΙΑ οε

2ο χλμ. Κατερίνης - Ν. Κεραμιδίου, 601 00 Κατερίνη

Τηλ.: 03510-22098, fax: 03510-45815

ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ - 70 ΧΡΟΝΙΑ (1929-1999)
Ιστορία - Κοινωνία - Πολιτισμός

Πρακτικά Α΄ Συνεδρίου για την Κατερίνη
25-27 Νοεμβρίου 1999

Επιμέλεια έκδοσης
Αρχιμ. Ιγνάτιος Δ. Σωτηριάδης

ΚΑΤΕΡΙΝΗ 2001